Noi de la mare

Autor: Manuel Cuyàs
Data de publicació: 25-02-2014

La cançó d'El Noi de la mare es canta a l'Argentina en castellà, seguint una traducció de l'original català.

A la taula del dia de Nadal els comensals, que sumaven dotze, es van posar d'acord per sol·licitar-me la recitació d'una poesia. Jo tornava de traficar per la cuina entre plat i plat, i la Nuri m'ho va comunicar. La Nuri és la meva dona, i fins ara mai havia sortit en un article meu, al contrari dels fills i molts amics i companys, que ho fan amb freqüència. Efectes del pudor sentimental. “Volen que recitis una poesia.” Per un moment vaig evocar una altra dona dient “se'ls ha acabat el vi” en un convit que surt a l'Evangeli. Vaig anar a buscar El poema de Nadal de Josep M. de Sagarra. No és un recurs gaire imaginatiu, ja ho entenc, però ben pensat potser sí que ho és. Abans El Poema era llegit a moltes cases aquests dies, i ara em sembla que no tant, o gens. Jo hi insisteixo.

No el vaig llegir tot, és clar, sinó que el vaig iniciar per on Sagarra es pregunta: “En quin llavi de dona seria,/ en quin lloc de muntanya o del pla/ aquesta tonada floria?” La “tonada” a què es refereix l'ha dita un moment abans: “Què li darem an el Noi de la Mare, què li darem què li sàpiga bo?” Quan la vaig haver recitada, entonant-la, la Nuria –una altra Núria a casa–, que malgrat el nom és una argentina de Buenos Aires, la va reconèixer. A l'Argentina no es canten cançons de Nadal, ens va dir, però aquesta, amb lletra castellana que diu aproximadament el mateix que en català, és una cançó de bressol molt popular que ella havia sentit cantar a casa: “¿Qué le daremos al Niño bonito,/ qué le daremos que no le haga mal?/ Le daremos una cesta de guindas/ para que coma y pueda jugar./ Don-do-ron-don que los higos son verdes,/ don-do-ron-don que ya madurarán...” Jo havia llegit fa temps en algun lloc que efectivament aquesta cançó de bressol o de Nadal havia estat portada a l'Argentina pels immigrants catalans. A l'Argentina, el que no és italià és castellà o català.

També recordo haver llegit que Ramon Mercader, l'assassí de Trotski, es va delatar el dia que, tancat en una presó mexicana, va cantussejar la melodia. Fins llavors Mercader s'havia fet passar per francès amb nom fingit, però un altre pres –o un vigilant–, d'orígens també catalans, va identificar la “tonada”. Podria haver-se pensat que era argentí, però

va anar a la rel. Sagarra ja havia previst l'episodi uns anys abans de l'assassinat de Trotski: “Fins els que cremen i roben i maten,/ si de petits l'han sentida algun cop,/ la volen dir i se'ls encalla la llengua,/ la volen dir i els escanya la por.”

Manuel Cuyàs

Article original publicat a El Punt Avui el 28/12/2013